

62010CJ0347

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 17 stycznia 2012 r. (*1)

„Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących — Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 — Pracownik zatrudniony na gazowej platformie wiertniczej położonej na szelfie kontynentalnym przylegającym do Niderlandów — Ubezpieczenie obywatelskie — Odmowa wypłaty świadczenia z tytułu niezdolności do pracy”

W sprawie C-347/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Rechtbank Amsterdam (Niderlandy) postanowieniem z dnia 5 lipca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 8 lipca 2010 r., w postępowaniu:

A. Salemink

przeciwko

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, prezesi izb, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann (sprawozdawca), E. Juhász, G. Arestis, D. Šváby i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 czerwca 2011 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

—

w imieniu A. Saleminka przez R.E. Zalma, jurist,

—

w imieniu Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen przez I. Eijkhout, działającą w charakterze pełnomocnika,

—

w imieniu rządu niderlandzkiego przez C.M. Wissels oraz M. Noort, działające w charakterze pełnomocników,

—

w imieniu rządu greckiego przez S. Vodina oraz E.M. Mamouna, oraz przez G. Karipsiadisa, działających w charakterze pełnomocników,

w imieniu rządu hiszpańskiego początkowo przez B. Plaza Cruz, a następnie przez S. Centeno Huerta, działające w charakterze pełnomocników,

w imieniu Komisji Europejskiej przez M. van Beeka oraz V. Kreuschitzę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 8 września 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 39 WE i 299 WE oraz tytułów I i II rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i zaktualizowanym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 1606/98 z dnia 29 czerwca 1998 r. (Dz.U. L 209, s. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”).

2

Wniosek ten został złożony w ramach sporu toczącego się pomiędzy A. Saleminkiem, obywatelem niderlandzkim, zatrudnionym na gazowej platformie wiertniczej położonej na niderlandzkiej części szelfu kontynentalnego i zamieszkującym w Hiszpanii, a Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (zarządem instytutu zarządzania ubezpieczeniami pracowniczymi) w przedmiocie odmowy przyznania A. Saleminkowi świadczenia z tytułu niezdolności do pracy.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

3

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, podpisana w Montego Bay (Jamajka) w dniu 10 grudnia 1982 r., która weszła w życie w dniu 16 listopada 1994 r., ratyfikowana przez Królestwo Niderlandów w dniu 28 czerwca 1996 r. oraz zatwierdzona w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 98/392/WE z dnia 23 marca 1998 r. (Dz.U. L 179, s. 1, zwana dalej „konwencją o prawie morza”), stanowi w art. 60, zatytułowanym „Sztuczne wyspy, instalacje i konstrukcje w wyznacznej strefie ekonomicznej”:

„1. Państwo nadbrzeżne ma w wyjątkowej strefie ekonomicznej wyjątkowe prawo budowania oraz wydawania pozwoleń i przepisów dotyczących budowy, eksploatacji i wykorzystywania:

a)

sztucznych wysp;

b)

instalacji i konstrukcji dla celów przewidzianych w artykule 56 i dla innych celów gospodarczych;

c)

instalacji i konstrukcji, które mogą zakłócać wykonywanie przez państwo nadbrzeżne swoich uprawnień w strefie.

2. Państwo nadbrzeżne posiada wyjątkową jurysdykcję nad takimi sztucznymi wyspami, instalacjami i konstrukcjami, w tym z jurysdykcją w zakresie wydawania ustaw i innych przepisów prawnych w sprawach celnych, skarbowych, sanitarnych i imigracyjnych, a także w sprawach bezpieczeństwa.

[...]”.

4

Artykuł 77 konwencji o prawie morza, zatytułowany „Prawa państwa nadbrzeżnego w odniesieniu do szelfu kontynentalnego”, przewiduje:

„1. Państwo nadbrzeżne wykonuje suwerenne prawa w odniesieniu do szelfu kontynentalnego w celu jego badania i eksploatacji jego zasobów naturalnych.

2. Prawa przewidziane w ustępie 1 są wyjątkowe w tym znaczeniu, że jeżeli państwo nadbrzeżne nie prowadzi badań szelfu kontynentalnego ani nie eksploatuje jego zasobów naturalnych, nikt nie może podejmować takich działań bez wyrażonej zgody państwa nadbrzeżnego.

3. Prawa państwa nadbrzeżnego w odniesieniu do szelfu kontynentalnego nie są uzależnione od rzeczywistego lub formalnego zawładnięcia ani od jakiegokolwiek wyrażonego oświadczenia na ten temat.

[...]”.

5

Zgodnie z art. 80 tej samej konwencji, zatytułowanym „Sztuczne wyspy, instalacje i konstrukcje na szelfie kontynentalnym”:

„Postanowienia artykułu 60 mają zastosowanie mutatis mutandis do sztucznych wysp, instalacji i konstrukcji na szelfie kontynentalnym”.

Uregulowania Unii

6

Artyku? 13 rozporz?dzenia nr 1408/71, zatytu?owany „Zasady ogólne”, przewiduje:

„1. Z zastrze?eniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje si? niniejsze rozporz?dzenie, podlegaj? ustawodawstwu tylko jednego pa?stwa cz?onkowskiego. Ustawodawstwo okre?la si? zgodnie z przepisami niniejszego tytu?u.

2. Z zastrze?eniem przepisów art. 14–17:

a)

pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego pa?stwa cz?onkowskiego podlega ustawodawstwu tego pa?stwa, nawet je?eli zamieszkuje na terytorium innego pa?stwa cz?onkowskiego lub je?eli przedsi?biorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoj? zarejestrowan? siedzib? lub miejsce prowadzenia dzia?alno?ci na terytorium innego pa?stwa cz?onkowskiego;

[...]”.

Uregulowania krajowe

7

Zgodnie z art. 3 Ziektewet (ustawy o ubezpieczeniu chorobowym, zwanej dalej „ZW”):

„1. Pracownikiem najemnym jest osoba fizyczna w wieku poni?ej 65 lat, która jest zatrudniona na podstawie prawa prywatnego lub publicznego.

2. Osoba, która wykonuje prac? poza Niderlandami, nie jest pracownikiem najemnym, chyba ?e mieszka w Niderlandach i ?e w Niderlandach mieszka lub ma swoj? siedzib? równie? jej pracodawca”.

8

Artyku? 7 ust. 1 Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (ustawy o pracy i dochodach na podstawie zdolno?ci do pracy, zwanej dalej „WIA”), która wesz?a w ?ycie w dniu 1 stycznia 2006 r., stanowi, ?e „pracownik jest obj?ty obowi?zkowym ubezpieczeniem”.

9

Zgodnie z art. 8 ust. 1 WIA „dla celów niniejszej ustawy za pracownika najemnego uwa?a si? pracownika najemnego w rozumieniu [ZW], z wyj?tkiem osoby, która wywodzi swój status z art. 4 ust. 1 lit. g) omawianej ustawy”.

10

Zgodnie z art. 18 ust. 1 i 2 WIA mo?liwe jest obj?cie danej osoby ubezpieczeniem dobrowolnym, je?eli nie uko?czy?a ona 65. roku ?ycia i nie mo?e by? uznana za pracownika najemnego w rozumieniu art. 3 ust. 2 i 5 ZW, którego ubezpieczenie obowi?zkowe dobieg?o ko?ca, oraz pod warunkiem, ?e zamieszkuje ona poza Niderlandami i bezpo?rednio po zako?czeniu obowi?zkowego ubezpieczenia podj??a prac? na podstawie umowy o prac? na czas okre?lony nie d?u?szy ni? 5 lat, zawartej z pracodawc? maj?cym miejsce zamieszkania lub siedzib? na obszarze Niderlandów.

11

Zgodnie z art. 47 ust. 1 WIA ubezpieczony, który ulega chorobie, ma prawo do świadczenia z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli upłynął okres oczekiwania, niezdolność do pracy ma charakter czasowy i długotrwały, a żadna podstawa wyłączenia nie ma wobec niego zastosowania.

12

Zgodnie z art. 3 Wet arbeid mijnbouw Noordzee (ustawy o pracy w przemyśle wydobywczym na Morzu Północnym):

„1. Niniejszy przepis znajduje zastosowanie do pracowników, którzy nie są ubezpieczeni na mocy [ZW] ani w żadnym odpowiadającym mu systemie prawnym państwa członkowskiego Unii Europejskiej i których umowa o pracę jest regulowana ustawodawstwem niderlandzkim dotyczącym umów o pracę, przynajmniej w zakresie bezwzględnie obowiązujących przepisów.

2. Pracownik, który wskutek choroby nie jest w stanie wykonać uzgodnionej pracy, ma prawo do przewidzianego w art. 629 ust. 1 księgi 7 kodeksu cywilnego wynagrodzenia przez 104 tygodnie, nawet jeżeli jego umowa o pracę wygasa w trakcie tego okresu”.

Okoliczności sporu w postępowaniu przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

13

A. Salemink, będący obywatelem niderlandzkim, od 1996 r. był zatrudniony na platformie wiertniczej spółki Nederlandse Aardolie Maatschappij w charakterze pielęgniarza i częściowo technika radiologicznego. Owa platforma wiertnicza jest położona poza wodami terytorialnymi Niderlandów na niderlandzkiej części szelfu kontynentalnego, w odległości około 80 km od niderlandzkiego wybrzeża.

14

W dniu 10 września 2004 r. A. Salemink przeprowadził się do Hiszpanii.

15

Przed swym wyjazdem do Hiszpanii A. Salemink był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem zgodnie z ZW, której art. 3 ust. 2 stanowi, że osoba wykonująca pracę poza Niderlandami nie jest pracownikiem najemnym, chyba że mieszka w Niderlandach i że w tym samym państwie członkowskim mieszka lub ma swój siedzibę również jego pracodawca.

16

Od momentu swojej przeprowadzki do Hiszpanii A. Salemink przestał spełniać przesłanki miejsca zamieszkania przewidziane w omawianym art. 3 ust. 2, a w rezultacie został wyłączony z obowiązkowego ubezpieczenia, między innymi w zakresie niezdolności do pracy.

17

Począwszy od dnia 4 października 2004 r., A. Salemink został objęty ubezpieczeniem dobrowolnym, które jednakże ustało wobec niepłacenia składek. Późniejsze próby podejmowane przez A. Saleminkę w 2006 r. w celu objęcia go dobrowolnym ubezpieczeniem nie powiodły się z uwagi na skądanie wniosków z przekroczeniem terminu.

18

W dniu 24 października 2006 r. A. Salemink zgłosił chorobę, po czym w dniu 11 września 2007 r. wystąpił o przyznanie mu świadczenia z tytułu niezdolności do pracy zgodnie z WIA, począwszy od dnia 24 października 2008 r.

19

Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (instytut zarządzania ubezpieczeniami pracowniczymi, zwany dalej „UWV”) odrzucił ów wniosek z tym uzasadnieniem, że w chwili wystąpienia niezdolności do pracy, czyli w dniu 24 października 2006 r., A. Salemink nie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu. Ponieważ A. Salemink zamieszkiwał od dnia 10 września 2004 r. poza Niderlandami, UWV uznał, że od tej daty nie był on już objęty obowiązkowym ubezpieczeniem.

20

W postępowaniu przed Rechterbank Amsterdam A. Salemink podnosił, że świadczenie z tytułu niezdolności do pracy mogło mu przysługiwać na podstawie rozporządzenia nr 1408/71, jego zdaniem znajdujące zastosowanie względem niderlandzkiej części szelfu kontynentalnego, która powinna zostać uznana za część terytorium niderlandzkiego.

21

W tym względzie A. Salemink powołał się na politykę zalecaną przez Sociale Verzekeringsbank (zakład ubezpieczeń społecznych, zwany dalej „SVB”) od dnia 1 stycznia 2006 r., która była rozpatrywana w wyroku Trybunału z dnia 29 czerwca 1994 r. w sprawie C-60/93 Aldewereld, Rec. s. I-2991, i zgodnie z którą pracownicy zatrudnieni na niderlandzkiej części szelfu kontynentalnego są uznawani za pracowników objętych niderlandzkim systemem zabezpieczenia społecznego.

22

Sąd krajowy opisuje tę politykę w następujący sposób:

„SVB wychodzi z założenia, że tytuł II [...] rozporządzenia [nr 1408/71] znajduje zastosowanie, gdy pracownik mieszka na terytorium Wspólnoty, ale jest zatrudniony poza terytorium Wspólnoty przez pracodawcę mającego siedzibę w obrębie Wspólnoty. W tym względzie SVB wywodzi z [też] wyroków [Trybunału z dnia 12 lipca 1984 r. w sprawach 237/83] Prodest [Rec. s. 3153] i Aldewereld [wyżej wymienionej] przesłankę, że bezpośrednio przed pracą wykonywaną poza Wspólnotą pracownik musi być ubezpieczony w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę jego pracodawca, albo że pracownik jest ubezpieczony na podstawie krajowych przepisów prawa tego państwa członkowskiego w trakcie wykonywania pracy poza Wspólnotą. Gdy spełniona jest jedna z tych przesłanek, SVB zakłada, że w okresie, w którym praca jest wykonywana poza Wspólnotą, zastosowanie znajdują przepisy prawne państwa członkowskiego pracodawcy”.

23

Tymczasem UWV stoi na stanowisku, że A. Salemink po swojej przeprowadzce do Hiszpanii nie

spełnia? ju? warunków do obj?cia go obowi?zkowym ubezpieczeniem.

24

S?d krajowy ma w?tpliwo?ci co do rozszerzenia stosowania rozporz?dzenia nr 1408/71 na rozpatrywany szelf kontynentalny. Stawia sobie pytanie, czy nie nale?y wprowadzi? rozró?nienia mi?dzy terytorium, które podlega suwerenno?ci pa?stwa cz?onkowskiego, a terytorium, na którym pa?stwo cz?onkowskie jest uprawnione do wykonywania ograniczonych suwerennych praw, lecz jest ono jednak równie? uprawnione do niewykonywania tych praw – na co zdaniem s?du krajowego Niderlandy zdecydowa?y si? na szelfie kontynentalnym w odniesieniu do prawa zabezpieczenia spo?ecznego. W ten sposób pojawia si? pytanie, czy pa?stwo cz?onkowskie mo?e, w obr?bie w?a?ciwo?ci funkcjonalnej sprawowanej przez nie na szelfie kontynentalnym, odmiennie traktowa? pracowników najemnych tam zatrudnionych w porównaniu z pracownikami zatrudnionymi na terytorium tego pa?stwa.

25

S?d krajowy przyznaje, ?e odmowa UWV mo?e by? niezgodna z zasad? swobodnego przep?ywu pracowników, gdy? A. Salemink zosta? pozbawiony korzy?ci, która przys?ugiwa?a mu dopóty, dopóki mieszka? on w Niderlandach. Jednak?e s?d krajowy pragnie ustali?, czy ta niezgodno?? mog?aby zosta? z?agodzona poprzez okoliczno??, ?e A. Salemink móg? zosta? obj?ty dobrowolnym ubezpieczeniem i ?e skorzysta? z tej mo?liwo?ci.

26

Na koniec s?d krajowy zauwa?a, ?e wymóg miejsca zamieszkania, który zosta? na?o?ony w art. 3 ust. 2 ZW, stanowi problematyczne kryterium, gdy? mo?e on potencjalnie prowadzi? do dyskryminacji ze wzgl?du na przynale?no?? pa?stwow?.

27

W tych okoliczno?ciach Rechtbank Amsterdam postanowi? zawiesi? post?powanie i zwróci? si? do Trybuna?u z nast?puj?cym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przepisy prawa Wspólnoty Europejskiej, które maj? na celu urzeczywistnienie swobodnego przep?ywu pracowników, w szczególno?ci przepisy zawarte w tytu?ach I i II rozporz?dzenia nr 1408/71 oraz art. 39 WE i 299 WE [...], stoj? na przeszkodzie temu, by pracownik, który jest zatrudniony poza terytorium Niderlandów na sta?ej konstrukcji na niderlandzkiej cz??ci szelfu kontynentalnego przez pracodawc? maj?cego siedzib? w Niderlandach, nie by? ubezpieczony w ramach krajowego obowi?zkowego ubezpieczenia pracowników jedynie z tego powodu, ?e nie mieszka on w Niderlandach, lecz w innym pa?stwie cz?onkowskim (w niniejszym przypadku: w Hiszpanii), nawet je?eli ma on niderlandzkie obywatelstwo i mo?liwo?? dobrowolnego ubezpieczenia si? na zasadniczo takich samych warunkach jak warunki obowi?zuj?ce w przypadku obowi?zkowego ubezpieczenia?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

28

Poprzez swoje pytanie s?d krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wyk?adni przepisów rozporz?dzenia nr 1408/71 i art. 39 WE nale?y dokonywa? w ten sposób, ?e sprzeciwiaj? si? one temu, by pracownik wykonuj?cy dzia?alno?? zawodow? na sta?ej instalacji po?o?onej na cz??ci szelfu kontynentalnego przylegaj?cego do pa?stwa cz?onkowskiego nie podlega? obowi?zkowemu ubezpieczeniu w tym pa?stwie cz?onkowskim na podstawie krajowego

ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych wyłącznie z tego względu, że zamieszkuje nie w nim, lecz w innym państwie członkowskim.

29

W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 osoba zatrudniona na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje ona na terytorium innego państwa członkowskiego.

30

Jednakże zastosowanie omawianego art. 13 ust. 2 lit. a), jak również prawa Unii w ogólności, w sprawie takiej jak w postępowaniu przed sądem krajowym jest podważane zarówno przez rząd niderlandzki, jak i przez UWV, ponieważ rozpatrywana działalność zawodowa wykonywana jest na gazowej platformie wiertniczej położonej na niderlandzkiej części szelfu kontynentalnego, poza niderlandzkimi wodami terytorialnymi. Rząd niderlandzki i UWV podnosiły w tym względzie, że zakres terytorialny rozporządzenia nr 1408/71 ogranicza się wyłącznie do terytorium krajowego. Sąd krajowy również wyraża wątpliwości co do zastosowania prawa Unii do rozpatrywanego szelfu kontynentalnego.

31

W tym względzie należy odwołać się do reguł i zasad prawa międzynarodowego dotyczących systemu prawnego szelfu kontynentalnego.

32

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w swoim wyroku z dnia 20 lutego 1969 r. (w sprawach zwanych „szelfem kontynentalnym Morza Północnego”, *Recueil des arrêts, avis consultatifs et ordonnances*, 1969, s. 3, § 19) wypowiedział się w przedmiocie praw państwa nadbrzeżnego na szelfie kontynentalnym, który stanowi naturalne przedłużenie jego terytorium pod morzem. Orzekł, że omawiane prawa istnieją ipso facto oraz ab initio na podstawie zasady suwerenności tego państwa na tym terytorium i poprzez przedłużenie tej suwerenności w formie wykonywania praw suwerennych w celu badania koryta morza i eksploatacji jego zasobów naturalnych.

33

Z art. 77 konwencji o prawie morza wynika, że państwo nadbrzeżne wykonuje suwerenne prawa w odniesieniu do szelfu kontynentalnego w celu jego badania i eksploatacji jego zasobów naturalnych. Prawa te są wyłącznie w tym znaczeniu, że jeżeli państwo nadbrzeżne nie prowadzi badań szelfu kontynentalnego ani nie eksploatuje jego zasobów naturalnych, nikt nie może podejmować takich działań bez jego wyrażonej zgody.

34

Jeżeli chodzi o sztuczne wyspy, instalacje i konstrukcje na szelfie kontynentalnym, na podstawie art. 80 konwencji o prawie morza w związku z art. 60 tej samej konwencji państwo nadbrzeżne ma wyłącznie prawo ich budowania oraz wydawania pozwoleń i przepisów dotyczących ich budowy, eksploatacji i wykorzystywania. Państwo nadbrzeżne posiada wyłączną jurysdykcję nad takimi sztucznymi wyspami, instalacjami i konstrukcjami.

35

Skoro państwo członkowskie wykonuje na przylegającym do niego szelfie kontynentalnym

suwerenne prawa, choć są one funkcjonalne i ograniczone (zob. podobnie wyrok z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie C-111/05 Aktiebolaget NN, Zb. Orz. s. I-2697, pkt 59), pracodawcom na stałych lub tymczasowych instalacjach położonych na omawianym szelfie kontynentalnym w ramach jego badania lub eksploatacji jego zasobów naturalnych należy uznać do celów stosowania prawa Unii za pracodawców na terytorium tego państwa (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 lutego 2002 r. w sprawie C-37/00 Weber, Rec. s. I-2013, pkt 36; z dnia 20 października 2005 r. w sprawie C-6/04 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Zb. Orz. s. I-9017, pkt 117).

36

Państwo członkowskie, które wyciąga korzyści z prerogatyw ekonomicznych w zakresie badania lub eksploatacji zasobów naturalnych wykonywanych na przylegającej do niego części szelfu kontynentalnego, nie może tym samym uchylić się od stosowania przepisów prawa Unii mających na celu zagwarantowanie swobodnego przepływu pracowników wykonujących swoją działalność zawodową na takich instalacjach.

37

Skoro ustalono, że prawo Unii, a w szczególności rozporządzenia nr 1408/71, znajduje zastosowanie do szelfu kontynentalnego przylegającego do państwa członkowskiego, należy zbadać, czy omawiane rozporządzenie oraz przepisy traktatu WE dotyczące swobodnego przepływu pracowników stoją na przeszkodzie temu, by osoba w sytuacji takiej jak A. Saleminck była wyłączone z systemu obowiązkowego ubezpieczenia w następstwie przeniesienia swego miejsca zamieszkania do Hiszpanii.

38

W tym względzie należy podkreślić, że jedynym celem art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 jest ustalenie, jakie ustawodawstwo krajowe ma zastosowanie do osób wykonujących działalność zawodową na terytorium państwa członkowskiego. Celem tego przepisu jako takiego nie jest ustalenie warunków, od których zależy istnienie uprawnienia lub obowiązku przystąpienia do systemu zabezpieczenia społecznego lub do takiego czy innego działu systemu. Trybunał wielokrotnie podkreślał w swym orzecznictwie, że ustalenie tych warunków należy do ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego (zob. w szczególności wyroki: z dnia 23 września 1982 r. w sprawie 275/81 Koks, Rec. s. 3013; z dnia 7 lipca 2005 r. w sprawie C-227/03 van Pommeren-Bourgon diën, Zb. Orz. s. I-6101, pkt 33).

39

Jednak o ile państwa członkowskie zachowują swoje kompetencje w zakresie organizacji warunków przynależności do właściwych systemów zabezpieczenia społecznego, o tyle powinny one, w ramach wykonania tychże kompetencji, przestrzegać prawa Unii, a w szczególności przepisów traktatu dotyczących swobodnego przepływu pracowników (zob. podobnie wyroki: z dnia 3 maja 1990 r. w sprawie C-2/89 Kits van Heijningen, Rec. s. I-1755, pkt 20; z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie C-135/99 Elsen, Rec. s. I-10409, pkt 33).

40

W rezultacie z jednej strony omawiane przesłanki nie mogą powodować wyłączenia z zakresu stosowania ustawodawstwa krajowego, takiego jak rozpatrywane w sprawie w postępowaniu przed sądem krajowym, osób, względem których to samo ustawodawstwo znajduje zastosowanie zgodnie z rozporządzeniem nr 1408/71, a z drugiej strony systemy obowiązkowego ubezpieczenia winny być zgodne z przepisami art. 39 WE (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Kits van

Heijningen, pkt 20; w sprawie van Pommeren-Bourgondiën, pkt 39).

41

Tymczasem art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 przewiduje w sposób wyraźny, że osoba wykonująca pracę na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, „nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego”. Przepis ten nie byłby przestrzegany, gdyby względem osób wskazanych w art. 13 ust. 2 lit. a) można było powołać się na przesłankę miejsca zamieszkania narzuconą przez ustawodawstwo państwa członkowskiego, na którego terytorium jest wykonywana praca, warunkującą dostęp do systemu zabezpieczenia społecznego. W odniesieniu do takich osób przepis art. 13 ust. 2 lit. a) wywiera skutek w postaci zastąpienia przesłanki miejsca zamieszkania przesłanką wykonywania pracy na terytorium właściwego państwa członkowskiego (zob. ww. wyrok w sprawie Kits van Heijningen, pkt 21).

42

Tym samym sprzeczne z art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 są przepisy prawa krajowego, na podstawie których pracownik świadczący swą pracę na gazowej platformie wiertniczej położonej na człoci szelfu kontynentalnego przylegającej do państwa członkowskiego, takiej jak w sprawie w postępowaniu przed sądem krajowym, może korzystać z ubezpieczenia obywatelskiego w tym państwie w zależności od tego, gdzie znajduje się jego miejsce zamieszkania.

43

Ponadto należy stwierdzić, że takie krajowe ustawodawstwo stawia pracowników niezamieszkałych na terytorium tego państwa, takich jak A. Salemink, w mniej korzystnej sytuacji niż pracowników tam zamieszkałych w odniesieniu do ubezpieczenia społecznego w Niderlandach i z tego powodu narusza ono zasadę swobody przepływu zagwarantowaną w art. 39 WE.

44

Chociaż Trybunał w pkt 40 ww. wyroku w sprawie van Pommeren-Bourgondiën nie wykluczył, że warunek miejsca zamieszkania w celu kontynuacji ubezpieczenia obywatelskiego w niektórych działach zabezpieczenia społecznego mógłby być zgodny z art. 39 WE, przysługująca A. Saleminkowi możliwość ubezpieczenia dobrowolnego nie może pomniejszać stwierdzenia dokonanego w pkt 43 niniejszego wyroku. Kroki, jakie pracownicy niezamieszkali w państwie, a pragnący ubezpieczyć się dobrowolnie powinni bowiem podjąć z własnej inicjatywy, jak również ograniczenia związane z ubezpieczeniem tego rodzaju, takie jak przestrzeganie terminów do składania wniosków o ubezpieczenie, stanowi okoliczności, które stawiają pracowników niezamieszkujących w tym państwie, posiadających jedynie możliwość dobrowolnego ubezpieczenia, w sytuacji mniej korzystnej w porównaniu z rezydentami, objętymi ubezpieczeniem obywatelskim.

45

W rezultacie na postawione pytanie trzeba odpowiedzieć, że wykadni art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 39 WE należy dokonywać w ten sposób, że stoj one na przeszkodzie temu, by pracownik wykonujący działalność zawodową na stałej instalacji położonej na człoci szelfu kontynentalnego przylegającej do państwa członkowskiego nie podlegał obywatelskiemu ubezpieczeniu w tym państwie członkowskim na podstawie krajowego

ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych wyłącznie z tego względu, że zamieszkuje nie w tym, lecz w innym państwie członkowskim.

W przedmiocie kosztów

46

Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Wykłada art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i zaktualizowanym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 1606/98 z dnia 29 czerwca 1998 r. oraz art. 39 WE, należy dokonywać w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by pracownik wykonujący działalność zawodową na stałej instalacji portowej na cząstki szelfu kontynentalnego przylegającej do państwa członkowskiego nie podlegał obowiązkowemu ubezpieczeniu w tym państwie członkowskim na podstawie krajowego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych wyłącznie z tego względu, że zamieszkuje nie w tym, lecz w innym państwie członkowskim.

Podpisy

(*1) Język postępowania: niderlandzki.